



## İKV BİLGİ NOTU

### 2024 AB GENİŞLEME PAKETİ'NDE BATI BALKANLAR

*Tunç İbrahim Ceylan, İKV Uzman Yardımcısı*

Avrupa Komisyonu, 30 Ekim 2024 tarihinde AB Genişleme Politikasına İlişkin Tebliğ<sup>1</sup> ve 2024 yılı ülke raporlarını yayımladı. Açıklanan genişleme paketi, toplamda 10 genişleme ülkesine yer verirken bu ülkelerden altısı AB tarafından “Batı Balkanlar” olarak sınıflandırılıyor. Genişleme gündeminin yeniden canlandığı bir konjonktürde AB, Batı Balkanlar’a ayrı bir önem atfederken AB’nin bu ülkeleri nasıl değerlendirdiği ise genişleme paketinde ayrıntılı olarak izlenebiliyor.

AB Genişleme Politikasına İlişkin Tebliğ’de Karadağ’ın AB’ye katılım sürecine verdiği önemden bahsedilerek ülkenin Ortak Dış ve Güvenlik Politikası’na (ODGP) %100 uyumu bunun somut ifadesi olarak veriliyor. Ülkede, önceki dönemlere kıyasla siyasi kutuplaşmanın düştüğü belirtiliyor. 23’üncü (Yargı ve Temel Haklar) ve 24’üncü (Adalet, Özgürlük ve Güvenlik) fasıllar için Karadağ’ın geçici kriterleri (*interim benchmarks*) yerine getirdiği ve dolayısıyla kriterlerini karşıladığı diğer fasılların geçici olarak kapatılabileceği not ediliyor. Katılım müzakerelerinin ilerlemesi için ifade özgürlüğü, basın özgürlüğü, yolsuzlukla mücadele gibi başlıklarda iyileşmenin devam etmesi; diğer fasıllar için de reformların sürdürülmesi gerektiğinin altı çiziliyor. Karadağ hükümetinin 2026 sonu itibarıyla katılım müzakerelerini tamamlama hedefinin Komisyon tarafından da desteklendiğine tebliğde yer veriliyor.

Sırbistan’a bakıldığında, 2023 yılı aralık ayında gerçekleşen seçimlerden sonra ülkede AB reform ivmesinin düşüşe geçtiği ancak yargı alanında reformların sürdürüldüğü ifade ediliyor. Bununla birlikte ülkenin AB ODGP ile uyumunun büyük oranda değişmediği ve bu alandaki uyumun geliştirilmesi -Rusya’ya yönelik yaptırımlar da dâhil olmak üzere- gerektiği dile getiriliyor. Hukukun üstünlüğüne ilişkin fasılların, Kosova’yla normalleşmenin ve genel anlamda diğer fasıllara yönelik reformların Sırbistan’ın AB’ye üyelik sürecinin temel belirleyicileri olacağı açıkça vurgulanıyor. Ülkenin, Kosova ile Sırbistan Arasındaki İlişkilerin Normalleştirilmesine Dair Anlaşma’dan ve Uygulama Eki’nden kaynaklanan sorumluluklarını yerine getirmesinin beklendiği de ifade ediliyor.

Arnavutluk, 15 Ekim 2024 tarihinde Lüksemburg’da gerçekleşen İkinci Hükümetlerarası Konferans’ta “esaslar kümesi”ndeki (*Fundamentals cluster*) fasılların açılmasıyla katılım müzakerelerine resmen başlamıştı. İlgili tebliğde buna değinilerek olumlu gidişat sürdürüldüğü taktirde Komisyonun, dış ilişkiler kümesindeki fasılların bu yılın sonunda açılmasını desteklediği belirtiliyor. Ayrıca AB ODGP ile tam uyumu ve 2023 yılı sonuna

<sup>1</sup> European Commission, “2024 Communication on EU enlargement policy”, 30.10.2024.  
[https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/document/download/7c67aed6-e7c2-47de-b3f8-b3edd26a3e26\\_en?filename=COM\\_2024\\_690\\_1\\_EN\\_ACT\\_part1\\_v11.pdf](https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/document/download/7c67aed6-e7c2-47de-b3f8-b3edd26a3e26_en?filename=COM_2024_690_1_EN_ACT_part1_v11.pdf)



kadar yürüttüğü BM Güvenlik Konseyi geçici üyeliğindeki aktif tutumu ile ülkenin AB üyeliği yolunu stratejik bir hedef olarak benimsediğinin ve güvenilir bir uluslararası ortak olarak kendini kanıtladığının altı çiziliyor. Arnavutluk'un 2027 yılının sonu itibarıyla müzakereleri tamamlama hedefi, Avrupa Komisyonunun desteklemeye hazır olduğu bir hedef olarak tanımlanıyor. Ülkenin, başta hukukun üstünlüğü, yolsuzlukla ve örgütlü suçlarla mücadele, temel haklar, basın özgürlüğü, mülkiyet hakkı ve azınlık hakları olmak üzere, AB'ye uyum reformlarının ivmesini artırmasının önemine dikkat çekiliyor.

Kuzey Makedonya'nın AB ile bütünleşmeyi stratejik bir hedef olarak gördüğünden ve katılım müzakerelerinde ilerlemeye oldukça istekli olduğundan söz ediliyor. Ülkenin AB ODGP ile tam uyumunu sürdürdüğünden ve 2023 yılında AGİT Dönem Başkanlığı yaptığından bahsediliyor. Bununla birlikte Kuzey Makedonya'nın esaslar kümesindeki fasıllara ilişkin konularda -adalet, yolsuzlukla ve örgütlü suçlarla mücadele- ilerleme sağlaması; anayasasında belirli değişiklikler yapması; komşularıyla -Bulgaristan ve Yunanistan ile- imzaladığı ikili anlaşmaları iyi niyet esasınca uygulaması gerektiği ifade ediliyor. Gerekli koşullar karşılandığında, Komisyonun mümkün olan en kısa sürede esaslar kümesinden ilk fasılları müzakerelere açmak niyetinde olduğunun altı çiziliyor.

Bosna-Hersek'in son dönemde gerçekleştirdiği reformlar, AB ODGP ile tam uyumu ve göç yönetimindeki başarısı ilgili tebliğde memnuniyetle karşılırken ülkenin AB rotasında ilerlemesi için AB kural ve standartlarıyla uyumlaşmasını mümkün kılacak reformları tamamlamasına duyulan ihtiyacın üstünde duruluyor. Mahkemeler, hakimler ve savcılar, kişisel verilerin korunması ve sınır koruma gibi konulardaki kanunların AB normlarına uygun şekilde ele alınıp düzenlenmesi ve anayasal ve seçim sistemine yönelik reformların da tamamlanmasının önemine değiniliyor. Komisyonun hâlihazırda müzakere çerçeve belgesini hazırladığı; Ekim 2022 tarihinde Komisyonca sunulan tavsiyelerin Bosna-Hersek tarafınca ele alınması sonrasında bu belgenin AB Konseyinde kabulüyle birlikte müzakerelerin resmen başlayabileceği belirtiliyor. Ülkenin, müzakereler başladığında tek bir ses olarak bu süreci yürütebilmesi için bir baş müzakereci ve ekip ataması; AB müktesebatına uyuma yönelik bir ulusal plan geliştirmesi ve bir ulusal IPA koordinatörü ataması gerektiğine işaret ediliyor.

Kosova'nın örgütlü suçlarla mücadele ve iş ortamı hususlarında ilerleme kaydettiğinden ve ayrıca vize serbestisinin 1 Ocak 2024 tarihi ile yürürlüğe girdiğinden bahseden tebliğ, ülkenin kuzeyindeki Sırp toplumuyla yaşanan sorunların bilhassa son yıllarda yarattığı sıkıntıları öne çıkarıyor. Kosova'nın Sırbistan ile normalleşmeye ilişkin imzaladığı anlaşma ve bunun uygulama ekinde doğan yükümlülüklerini önkoşulsuz ve gecikmeksizin yerine getirmesine duyulan ihtiyaç ifade edilirken, ülkenin hukukun üstünlüğü, kamu yönetimi, ifade özgürlüğü gibi konularda iyileştirmeler için çabalarını artırması gerekliliği vurgulanıyor. Ek olarak, AB reformlarının yapılabilmesi için hükümetin, ülkede partiler üstü bir siyasi uzlaşma yolunda çaba göstermesi gerektiği tebliğde kendine yer buluyor. AB Konseyince talep edilmesi durumunda Komisyonun, Kosova'nın üyeliğine ilişkin görüşü üzerinde çalışmaya hazır olduğunun da altı çiziliyor.